

M. N. MUSEUM KÖNYVTÁRA
 Hírlap-könyvtár
 Magyaroknapló
 1902. 18/I.

Kedves Órák

Szépirodalmi, gazdasági és ismeretterjesztő képes hetilap.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VII. ker., Károly-körút 9. szám.
 Ide intézendők az előfizetések legcélszerűbben posta-
 utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak
 a regénymelléklettel együtt:
 Egész évre **12 korona.** Félévre **6 korona.**
 Negyedévre **3 korona.**

Október 6.

*Minden kis virágból, amely így ősz felé
 Sírotonk hervad:
 Fájó kegyeletünk, égő honszerelmünk
 Új forrása fakad...*

*Minden kis porszemet, amely benneteket
 Kegyelettel takar:
 Reszkető kezekkel — ajkához emelve —
 Csókol minden magyar...*

*A gyöngyharmatból, mely a sírotonk nyíló
 Virágokon ragyog:
 A ti megdicsőült, dicsfénytől sugárzó
 Lelketek mosolyog.*

*Az őszi napsugár, amely emlékteket
 Körülaranyozza:
 Kebletek elfojtott, elhaló sóhaját —
 Hozzánk is elhozza...*

*Az esti szellő meg titokzatos neszszel
 Sírotonknál megáll...
 S miként egy gyászmenet, az éj leple alatt
 Búsongva sírdogál...*

*... És mire hajnal lesz... október hatodik —
 Minden magyar szeme:
 Szíveteknek fájó és végdobbanására
 Könyekkel lesz tele...*

*Dicső tizenhárom, lelketeknek fényét
 Küldjétek le reánk,
 Hogy a honszerelem e gyújtó tüznél
 Melegedjék hazánk!...*

Rumy Mihály.

M A R G I T.

Irta: CSILLAG MÁTÉ.

Szív? Szerelem?

A tengert, e megmérhetlen víztömeget is mozgásba hozza egy parányi kavics. Hullámot ver, víztölcsért, örvényt képez. Dühösen csapkodó, toronymagasságú habhullámok törnek fel, elkapva és megsemmisítve az utjába kerülő élő és élettelen dolgokat.

S ha beállott a csend, ha a tenger tükre sima, méltóságosan nyugodt: az a picziny kavics, mely háborgásának okát és tán annyi pusztulást okozott, nem tud többé felszínre kerülni: ott marad a tenger mélyében eltemetve — ismeretlenül.

De nem. A víz országának lakói a csendes kagylók fölkeresik. Dédelgetik és idők multával a kavicsot drágagyöngy borítja, melyet életveszély árán kerít meg a hozzá értő, hogy magát vele ékesítse.

Tenger a szív is. Szeszélyei, hullámverései épp oly kiszámíthatlanok.

A nő egy alkalmas tekintete, a leány ajkáról elreppenő egy szó a kavics, mely a szív tengerére tomboló hullámokat képes varázsolni.

A hullám neve: szerelem!

Boldog az, kinek agya a kellő pillanatban elég erős megragadni a kormány rudját és határozott irányt adni a fékevesztett rohamnak.

És a leánynak tekintete, egy szava — a lélek tengerébe dobott e kicsiny kavics — átalakul vágyó érzellemmé. Kinzó és mégis jól eső sejtelemmé, végre akarattá, mely törekszik fel-fel, hogy kiemelkedve az érzelmek hullámaiból, utat törjön magának a felszínre az ajkon keresztül: a vallomás.

Előtte, szemtől-szembe vele a nő. A vallomás kinos vergődések között már az ajkon. Jó egy hullámverés, elsodorja, elragadja magával vissza-vissza a mélységbe, a szív örvényébe.

A nő ebből mit sem lát, csak egy remegő alakot, és ha felületes: megalkotja sujtó ítéletét: ügyetlen, gyáva.

Te nő! nincs igazad!

Ha keresed, ha szereted az igazgyöngyöt, segísed azt felszínre hozni.

Hazudik a világ. Nem sérti, nem homályosítja el a női büszkeségedet, ha discret módon segited felszínre a gyönggyé vált kavicsot, mely egy életöltőn át holdoggá tehet.

Margitnak egy szava, egy tekintete elég volt, hogy háborgó érzés uralja a fiatal ember egész lényét.

Rabszolgája lett érzelmének és érzelmével együtt Margitnak.

Kereste vele az együttlétet és szemben az imáddal néma volt és ügyetlen, mint egy tetten csipett vásott gyermek.

Önmagával kelt harcra. Ki akarta üzni kebléből a háborgást, agyából ez egy gondolatot, szivéből e zsarnoki érzést.

Ajkán volt százszor a vallomás és az ajk mindannyiszor megragadta a szolgálatot.

Fölkereste szivének elrablóját azon szilárd, férfias elhatározással, hogy „most vagy soha.”

Sikerült hölgvét kissé elvonni a társaságtól, megindította és jó mederbe terelte a társalgást. Igazság és idealizmus volt beszélgetésük tárgya.

Soha jobb alkalom. Már ajkán volt a szó. Agya zsbongni, szive szorulni kezdett, véresre harapta nyelvét és . . . hallgatott.

Miért? Gyáva volt-e?

Nem! A férfibüszkeség tartá vissza. Ha Margit nem viszonzná érzelmeit, ha nem bizná reá jövőjének sorsát; vagy ha a viszonzás biztosítéka után a szülők számításán szenvedne hajótörést reménye és boldogsága?

Igy kinja mellett táplálta a remény. És egy kosár? Számúzná őt attól, kihez lelke lánczolván . . . örökre. Volt benne egy nagy adag önzés is. Közelében akart maradni, legalább, mint jó barát.

De volt-e? Van-e ok ezen eshetőségre? Hiszen Margit a megtettesült szivélyesség vele szemben és a szülők szeretetreméltósága nem ösmer határt.

Szivében az érzelmek hullámai dúltak. Elveszté iránytűjét. Érezte, hogy erre szüksége van, közlé meghitt barátjaival az igazat.

Szótlatlanul hallgatták végig. De tekintetük elárulta, hogy amit most mond, abból már semmi sem új, sem előttük, sem Margiték előtt.

Midőn e győntást követőleg először találkozott Margittal és szülőivel, úgy hitte, hogy ezek szokatlan, az eddigitől elütő szemmel tekintik, más hangon beszélnek hozzá, pedig csak az elfogultság fátyla volt lelki szeméin.

Sivár lelkét ittassá tette a bizalmas közellét. A leány hangja égi zeneként hatott reá. Tekintete rátapadt az édesen csacsogó eperajkakra, melyekről a forró leheletet felé hozta a lengedező szellő.

Soha ily boldog nem volt. Körülötte kihalt a világ. Nem voltak csak ők ketten és boldogságuk.

Szívét ily könnyűnek, lelkét ily tisztának soha nem érezé. Azt hitte, e perc legalkalmasabb.

Már ajkán a szó, midőn a vendéglő előtt játszó zenekar ráhuzza „Minek is van szerelem a világon.”

Elmerengett. Babona fogta el. Miért huzzák épp e magasztos perczben e dalt?

Gondolatai a kétely világában révedeztek. Fogékonyságát a külső hatások iránt elveszté.

Meddig tartott e lelki zsbbadtság, nem tudta; mire felocsudott, ott ült a padon harmadiknak a társaságban egy fiatal — de már megkopaszodott prókátor tagja. Megtettesült materialista, ki tagadja az idealizmus létezését.

Házasságról beszéltek. Az előzményeket nem hallotta. Margit felkelt. Látja Guszti, én már elmulasztottam egyszer szerencsém, kérőmnek negyedmillió vagyona volt.

Mint sebzett fenevad, ugrott föl az ifju. — Margit! Margit! Ön beszél így?

Reá néztek, nem értették.

— Aludtál kissé és rémeset álmódva, kiabálással ébredsz fel, élcelődött prókátor barátja. A cigány huzta „Minek is van szerelem a világon.“

Hogy ért haza, maga sem tudta. Elveszté teljesen önuralmát. Futott önmaga elől. Ugy érezte, hogy nincs többé mit keresnie e földön. Bezárkózott szobájába, ágya felett csüngő revolverét levette. Hideg nyugalommal adott belé új töltéseket.

Papírt vett. Iróasztala mellé ült. Irt, irt lázas aggyal, de biztos kézzel „Margitnak“.

Amit nem volt képes elmondani szóval, értésére adja ez uton, de mire imádottja ezt olvasni fogja, ő már nem lesz az élők között.

E vallomást a már dobogni megszűnt szív fogja tenni.

Befejezte.

Főlemeli, dobogó szívére illeszti a gyilkos fegyvert, midőn tekintete egy felbontatlan levélre téved. A czimzést felösmerte. Nővére írta.

Bősz indulattal dobta el fegyverét. Neki nővére van, kiért élnie kell! Ő helyettesíté kora árvaságukban a szülőket, ő kuporgatta össze kelengyjére a pénzt, ő adta derék, de szegény iparoshoz férjhez. Ő segíti ma is.

Ha ő nincs, talán éhezni fognak. Nem volt szabad kitérni erőszakos uton szenvedései elől.

Csomagolt, elutazott. Feledni igyekezett, hogy szellemének állandó foglalkozást adva, elvonja Margittól. Hiába!

Évek teltek. Társaságot került; leginkább Margitot és övét.

A régi társaság bizonyára rég el is feledte őt.

Egyszer olvassa az eljegyzés rovatban, hogy Margit menyasszony. Kivel? Hiszen a név és egyén mellékes.

Vagyonos, bőjövédelmű ember, fog gondoskodhatni nevének minden kényelméről. Ékszerben, csipkékben többet adhat egy hónap alatt, mint ő nyújthatott volna egy évtizeden át.

Maga sem tudta, hogy történt, ott volt az esküvőn, a templomban. Meghuzódott egy oszlop mögötti sarokba.

Nem vették észre, csak az alamiznáért ott ácsorgó rongyosok. Azok nézték, hogy sir ez a borzas, elhanyagolt külsejű ember. Azt hitték, éhes.

Mikor az esküvő végén egy marék papírpénzt osztott ki közöttük és kérte őket, hogy imádkozzanak a menyasszony boldogságáért, akkor meg azt hitték, hogy bolond.

Hosszu év telt el, a néma szenvedés hosszú éve. Az idő vasfoga mindent elrág, de a szívbe fészkelődött valódi szenvedést csak fokozza.

Egy ködös novemberi estén elhanyagolt külsejű, piszkos ruhájú, görnyedt alak botorkál az Andrásy-uton, hóna alatt egész halmaz bölcsészeti munkával.

Mellette elegáns magánfogatban vágat egy delnő. Észreveszi a kopott alakot. Leugrik kocsijáról. Mellette terem.

Margit! suttogja kéjesen a megszólított és zavarában kiejti fagyos kezéből Kantot és Schopenhauert.

Némán folytatják utjokat, felmennek a szép asszony lakásába.

Tizenegy szoba, mind egymásba nyíló. Mi szépet és fényűzést emberi elme kigondolt, az együtt található e helyen.

Alig mer leülni a selyem ottománra, Margit mellé ül.

Margit beszél, csacsog hozzá, kérdez, de feleletet nem kap.

A megtört ifju bámulja a fényt, a sok kincset, az ékszerek csillogását és ajka gépiesen morogja: „Igaza volt, Margit, igaza volt“!

— Ember, ne kínozz! kiált a szép asszony. Férjem derék, jó ember, de üzleti érdekekkel megtelt lelke sivár, unalmas. Lábam elé rakja a mi szép és drága, de éhes szívemnek nem tud nyújtani semmi tápot. Csókja hideg, ölelésén a kötelesség bélyege látszik. Nem szerettem soha, biztam a megszokásban és ma borzadok jelenemtől, még inkább jövőmtől. Komédiát kell játszanom, hogy legalább ő boldognak érezze magát.

Odaadnám e fényt, pompát kényelmet egy kis darabka szívért, mely benne visszhangra tudna találni.

Ne értsen félre. Én a családi tűzhelynél a női erény és becsületesség légkörét szívtam, Ettől el nem tévedek, bár tudom, hogy éltem egy a mártírsággal.

Elhallgatott. Majd ábrándvilágába, a mult emlékébe merülve mondá. „Mind másképp lehetett volna. Ön tudja ezt legjobban.“

A megtört alak kiegyenesedett, az üveges szemek szokatlan fényt löveltek. „Igen, Margit, ez másképp lehetett volna. Én vagyok az oka mindkettőnk boldogtalanságának. Nem volt elég bátorságom szerelmemet bevallani.“

— Oh nem, kiált Margit — az én bűnöm nagyobb. Tudtam, hogy szeret, éreztem, hogy viszonzszeretem. Félre kellett volna tennem a női büszkeséget és bátoritanom a vallomásra.

A társadalmi félszepségek e két áldozata csendesen és boldogan sirdogált, mikor belépett a férj.

— Édesem, te sirsz? Ti sirtok?

— Egy régi közös barátunkról azt hittük, hogy meghalt és ime kapjuk a hirt, hogy él és régi friss egészségének örvend. Az öröm esalt könnyeket szemünkbe.



AZ ÚTMUTATÓ FA.

Irta: **PÉTERFY TAMÁS.**

Az én kedves Misi bátyám megneheztelt volna, ha legelőször nem őt keresem föl, mikor hazarándultam szülőimhez. Kiállott a fehérre meszelt folyosó-oszlopok közé. Jobbkezét a nadrágzsebébe dugta, amint egy birtokos magyarhoz illik, baljával a hosszuszárú pipát tartotta és előre beszélt, amíg a kaputól az ajtóig érkeztem.

— Azt hiszem, kedves öcsém, hogy Misi bácsi az a rokon, akit legelőször látogatsz meg minden más atyafiság között?! Ezt a tisztelet parancsolja neked!



Tutajosok.

Mert én vagyok mindened! Érted? . . . Mindened! Az én tanácsomra neveltek, az én tanácsomra adtak iskolába. Az én tanácsomra találtál egy igen jó és igen élhető pályát ez életben. Hát elvárom, elvárhatom, hogy én legyek a legelső meglátogatott! Én, a Misi bácsi!

— Adjon Isten jó napot, Misi bácsi! — köszöntöttem, egy csattanós parola kíséretében az öreget, aki tovább mondott, mert még néhai papkorából megmaradt a prédikáló kedve.

— Így. Ez a helyes. Hát hogy élsz? Megelégedtél a sorsoddal? Piros az arcod. Egészséges vagy! Mondtam én neked, hogy csak Misi bácsinak kövesd a tanácsát. Engemet az élet tanított. Az élet iskoláját végeztem. De te szeles vagy! Te sokat szeleburdiskodol!

Tagadólag ráztam a fejem.

— Hiába tagadsz! Anyád mondotta. Tőle hallottam elpanaszolni. Irkász-firkálsz. Azt hiszed, hogy valami

hires ember lesz belőled, de csalódsz! Több voltam én náladnál és mégsem merészeltem volna irka-firkálni! Meguntad a tanácsaimat? No, jere be Zsuzsánna nénihez.

Maga előtt betuszkolt a szobába.

— Zsuzsánna! Zsuzsánna! Hol vagy? Jöjj, mert itt van a kedves öcsém. Jöjj, kínáld valamivel!

A néni belépett az oldalszobából.

— Csókolom a kezeit! — és eléje szaladtam az ajtóig a nénihez.

— A kis öcsém! — örvendezett a néni. — Beh jó kis fiu vagy, hogy meglátogatsz. Gyere, a kis asztalkámon almásrétes van, a te kedves tésztád, kis öcsém (huszonegyéves voltam). Aztán visszajöhetsz ismét Misi bácsihoz is.

Az oldalszobában egy tál halmozva volt almás-tésztával s a cukorpor szinte folyt le róla. A néni megkínált és megsimogatta a fejemet. Kérőleg beszélt hozzám:

— Hallgasd végig az öreg Misi bácsit, édes kicsi öcsém. Ő sokat mond, de jólelkű ember. Aztán tégedet szeret és ez valami egy szegény fiúnak! Türed el a sok tanácsot tőle, mert ez betegsége neki. Szüntelen tanácsokat ad, még akkor is, ha nincs kinek. Éppen jókor jöttél. Régen nem volt senki a házuknál.

— Öcsém! — kiáltott be Misi bácsi, csak nem abrakolni jöttél hozzám?

Ez azt jelentette, hogy ne egyem, hanem jöjjenek őt hallgatni.

— Menj, menj, kedves, kicsi öcsém! — biztatott a néni. — Ebből a finom tésztából majd becsomagolok, hogy haza is vigyél a testvéreidnek.

A néni kituszkolt az ebédlőbe, hol a tészta után nyomban a tanácsokat kaptam. A bácsi hűségesen folytatta a régit.

— Ha bajod van, azt nekem kell tudnom legelőbb! (Ugy sem segített soha egy fillérrel sem, de tanácsos annál bőségesebben ellátott.) Senki a világon igazabb tapasztalatból nem beszélhet, mint Misi bácsi! De az ilyen bolondos szeleburdik sohasem tudják meghálálni azt, amit teszek, amit aggódunk értetnek! Mégsem vagy megelégedve a pályáddal te sem! . . . Ne tagadd! Én látok, én hallok, én tudok mindent! De sohasem elég a jó tanács. Azt hittem, hogy egy hűséges árnyékomat találok föl benned, aki, ha alszom, még akkor is követ engem, de te nem követsz! Te mást teszel mindig! Hát hallottad te valaha rólam, hogy én poétáskodtam, irka-firkáltam volna? . . .

(Azt bizony nem is hallhattam, hiszen születésem előtt hetven esztendővel csak nem hallhattam Misi bátyámról, hanem azért csak hallgattam és serényen szívtam magamba a tanácsait, mint szivacs a vizet.)

— Én, kedves öcsém, a szerénység mintaképe voltam az ösmerőseim, a tanáraim előtt. Negyvenhárom évig paposkodtam. Már ehhez, azt hiszem, hogy türelem kellett és kitartás?

(Bezzeg azt nem mondja el, hogy nyolcz ekléziából kifütyölték s vagy háromból elkergették az alatt az idő alatt.)

— Apostoli lemondással küzdöttem. Lemondás volt az én papi pályám a hosszú időn át. Mégis mindig előljáró voltam a legelső között, de követőim is voltak!

(Igen, mikor elől futott, mert kergették és nyomon követték a hivei, akiket nem várt meg.)

És Misi bácsi még lelkesültebben folytatta beszédét:

— Csak a mások megtiszteltetése által nyerhettem ki a közbecsülést. Vigyázz magadra, kis öcsém. Légy,

mint eddig, hűséges követőm! Engem a testvéreim is leginkább szerettek, de leginkább is ragaszkodtak hozzám, mert igazságos voltam veled. (Csupán a végrendeletnél csalta meg valamennyit, mikor az öreg apja után mást irt, mint a szó volt.) Rajtad is segítek, öcsém. De előbb ki kell érdemelni a Misi bácsi szeretetét. Kövesd a tanácsaimat. Igyekezz, mert hát látod, öcsém, nekem van, mindenem van. Gyere, nézz szét a kertben, az udvaron, hogy lásd a saját szemekkel!

A béres vén ravasz fickó volt. Amint elhaladtunk az ől előtt, utánunk beszélt. Én is meghallottam, hogy:

— *A tiszteletes úr megint fogott egy bolondot mondóka hallgatónak. No, 'sze belefárad annak a füle dobja!*

A béresnek igaza volt. Éppen két óráig tartott a séta, amelyből el sem szökhettem, mert a bácsi hűségesen beszélt, adta a tanácsokat szakadatlanul. Mikor újra előkerültünk, ebédre járt az idő. Azt hittem, hogy ott maradok ebédre és a sok tanács után kalács is lesz, de csalódtam. Haza küldött, hogy aztán délután újra visszajöjsek... Szinte jól esett, amikor többé nem hallottam a beszédjét. A néni almásréteses csomagját meg sem említettem, hanem siettem haza ebédelni. Édesanyám mosolyogva fogadott.

— Mostanáig mind ott voltál?

— Ott.

— Csodálom, hogy kibirtad.

— Délután is vissza kell mennem, — panaszkodtam elkeseredve.

— Ne menj, édes fiam!

— De megígértem a vén zsuGORINAK, aztán komolyan beszélni akarok veled, csak hagytam, hogy előbb ő beszéljen.

Ebéd után újra ellátogattam Misi bácsihoz. A bácsi a hálószobában aludt, a néni az ebédlőben kötögetett. És én örvendtem az alkalomnak, mert Zsuzsánna nénitől előre akartam kérdezősködni a Misi bácsi fiatal éveiről is, meg más egyébről is. A beszéd fonalát csakhamar arra vittem.

— Zsuzsánna néni, hol ösmerkedett volt meg Misi bácsival?

— Kénesi pap volt. Ott egy mulatságon láttuk legelőször egymást.

— Milyen tudós, mogorva lehetett akkor Misi bácsi?! — jegyeztem meg.

— Ördögöt! Nem olyan pap volt ő. A legkönnyebb tánczu, a legjobb ivó, a legszebben éneklő korhely! Nem olyan az ördög, amilyenek festik, kedves kicsi öcsém.

— De a poétákat már valóban nem szerette!

— Ellenkezőleg! Ő maga is sokat verselt-firkált, de rajtacsípték a paptársai, hogy a jókat másoktól irta le s azzal kedveskedett nekem. Mikor ezt megtudtam, már a felesége valék Misinek.

— Ugy?

— Nehéz életem volt mellette. Döcögős volt mindig a természete. Mindig háboruba volt a világgal, sohasem becsült, nem tisztelt senkit! Azért aztán szüntelen vándoroltunk eklézsiából-eklézsiába, mint az Orbán lelke!

— Ugy?

— Csak amennyi keserűséget a testvérei miatt szenvedtem, az sem kicsi! Sok baj volt vele!

— Azt hallottam már szülőimtől...

— Te se bizzál benne, édes kicsi öcsém. Nem fog az tégedet soha segíteni! Ne építs a tanácsára légvárat, mert nem ad se szivességből, se kérésre senkinek egy fillért sem!

— Ugy?

— Ugy bizony.

— Hátha mégis megpróbálok?

— Te kedves fiu vagy, édes kicsi öcsém! Én



Az özvegy magánya.

bizom benned, hogyha csalódom is, nem fogsz megneheztelni reám, aki előre megmondtam neked az igazat. Hát hiszen én tiszta lelkemből segítenék, de látod, csak cselédszámba vagyok a háznál. Egy fillérnek nem parancsolok, amíg él! (És azután sem parancsolt Zsuzsánna néni, mert Misi bácsi maradt hátul betenni az ajtót.)

Később bejött Misi bácsi is. Befejezte a déli álmát és én, hogy ne beszéljen újra vagy tíz évig hiába, hát előálltam a kérésemmel. Tanácsait félbeszakítottam a dicséreteimmel:

— Igaza van Misi bácsinak! — Éppen ezért elhatároztam magam egy komoly lépésre. Önállósítom magam.

— Helyes, helyes! Én is ezt tanácsoltam.

— Az irka-firkából nem élhetek meg, mint kereskedő rövid időn szép vagyont biztosíthatok munkám után, ha a szerencse csak egy kicsit kedvez.

— Büszke kezdek lenni reád, öcsém! Meglátszik, hogy az én tanácsaim követed. Bizonyos voltam, hogy hasznodra lesz.

— Mindent elintéztem jövendőm felől. Van megtakarított pénzem is valamicske.

— Szép, szép!

— Csupán még ötszáz korona kell, hogy megvalósuljon minden és ha Misi bácsi oly szives lesz, hogy ezt a csekély összeget...

— Már, édes öcsém! — vágott szavaimba a nyugalmazott tiszteletes bátyám, — nekem sem adott senki! Én azt tanácsolom, hogy ne kérj!

— De ha olyan jóakaróm a bácsi, aztán csekélység...

— Jóakaród igen, igen... de ezt nem tehetem! — és kiment a szobából.

— Nem megmondtam, — beszélt hozzám a néni, hogy ez a Misi bácsi olyan, mint az útmutató fa: csak mutatja a jó utat, de ő nem követi soha!

Azóta nem látogattam meg Misi bácsit, de talán be sem engedett volna a kapuján a derék útmutató fa.



Gondolatok a szerelemről.

Hány ember törte már a fejét azon, hogy lehetőleg tökéletesen meghatározza a szerelmet, ámde ez eddig senkinek sem sikerült. És ez szerencse, mert talán éppen ebben a meghatározhatatlan voltában rejlik a szerelem legfőbb varázsa.

Nem abban rejlik a nagy baj, hogy a szerelem vakká teszi az embert, hanem abban, hogy ez a vaksága nem tart — örökké.

Vajjon, ha valaki a védőhímlőoltás módjára kitalálná a szerelem ellen biztosító beoltást, vajjon akadna-e olyan ember, aki beoltatná magát, mielőtt ezt az édes betegséget megkapta?

Miben különbözik a férfi és a nő szerelme? A férfi annak, akit szeret, nem bocsát meg semmit, annak ellenben, aki közömbös elötte, mindent elnéz; a nő ellenkezőleg, mindent megbocsát annak, akit szeret, és semmit annak, akit nem szeret.

A szerelem roppant udvariatlan: kopogtatás nélkül egyszerre csak bent terem a szivben, és akármennyire kimutatjuk neki, hogy terhünkre van, ő kényelmesen letelepedik. Mikor pedig már annyira megszoktuk, hogy meg is szerettük, akkor egyszerre fölkerelkedik és minden búcsúszó nélkül magunkra hagy.

A szerelmes férfi ajka olyan, mint a kintorna, mely mindig ugyanazt az egy népszerű dallamot játssza. Női hallgatója eleinte élvezetet talál benne, de nemsokára megunja az örökös egyformaságot, és elkergeti maga mellől a szegény muzsikust, hogy meghallgasson egy másikat, aki újabb melódiát tud. Ekkor aztán a kintornás is keres magának egy új hallgatót, akinek még tetszik az ő régi nótája.

Ez magyarázza meg a szerelem állhatatlanságát.

Dr. Simon Vilmos.

Az én kis Mariskám.

A szerelemnek annyiféle variációját ösmerjük, annyiszor énekelték már meg a tavaszi poéták, jobb dolog hijján, hogy unos-untig vagyunk már vele. Az egyik édesen, a másik magasztalón, a harmadik drámai oldalát zengi prózában és kötött beszédben, de hát, én Istenem, hiába, irni csak kell — szerintünk — s ez oly szükséglet, mint aminő a mindennapi kenyér.

Nem tudom, pedig hát én is voltam valamikor fiatal, én is éreztem, hogy hát mozog, lélezkik is az a szívnek csúfolt fogalom, vagy micsoda is volt az, amit profán nyelven tán „érzéssel“ vagy tán helyesebben „érzékiességgel“ még tisztábban körvonalozhatnék.

De azt az egyet tudom, hogy ez az érzés sohasem is volt nálam, az a magasztos, az az ihlető, lélekemelő valami, amit a fentebb említett igen tisztelt rügyfakasztó, alkalmi poéták és a tavasz troubadourjai már annyiszor megénekeltek.

Szerintük a szerelem olyan magasztos, profán lélekkel fel nem érhető, meg nem érhető valami, mondhatnók érzelem, amelyet érezni lehet, de megírni nem. (Ez utóbbi bizonyítására különben elegendő, ha versezetüket olvassuk el.) De mégis, hogy annyiszor olvashatjuk, mi mindent el nem követ az ember, ha szerelmes, gondolkodóba ejt. Gondolkodóba ejt, ha még oly optimisták is vagyunk — szerelem dolgában.

Nem tagadom, minek is tagadnám, találkoztam az életben elég leánynyal, asszonyval, kikkel szivesebben társalogtam, mint a másikkal, kikkel szivesebben töltöttem el délutánjaimat, vagy flirteltem keresztül egy five o'clockot: de hát én Istenem, ez még mindig nem az az érzés, az a magasztos, kimondhatlan fogalom, amelyre oly garral ráfognak, hogy lélekemelő, nemesítő, üdvözítő. Mert ha elhagytam a társaságukat, igaz, hálásan emlékeztem a kellemesen eltöltött néhány perczre, de egyéb, mélyebb érzés nem maradt ez emlékezés nyomán.

Ha szó volt róla, nyíltan kimondtam, hogy nem hiszek a szerelem létezésében s csak a poéták agyrémeinek koresszülötte s bár milliószor rám czáfolt az élet számos históriái és élő példájával, pesszimistán maradtam, bár amugy az életben a legnaivabb ideális-ták alosztályának vagyok számszaporító hive.

Egyre bátrabb lettem hát társaságban és játszotam a szivemmel, mint gyermek a játékszerével, hogyne, hisz biztosnak tudtam magamat Amor nyilai elől, mint Dowe, a német szabó, aki a golyóálló pánczélt vélte föltalálni. Hányszor pattant vissza róla a kis Amorka bajtámasztó nyila, ezer támadásnak (nagyzoló) ellentállott szivem, míg egy szép napon este találkoztam azzal, aki bizonyára már születésekor nekem volt predesztinálva.

Hiszek sok mindenben és így a predesztinációban is és bizonyos vagyok benne, senkisémet kerüli el a sorsát, tegyen ellene bármit is. Megláttam azt a bájos szőke leányt, akit e percztől fogva többé nem láttam, mert szivembe zártam. Képzetelemben azonban mindig előttem volt, lelki szemeim csak őt látták, bármit is tettem légyen, csak ő volt, csak ő kísért és kísértett körülöttem. Amilyen könnyed, szinte könnyelmű volt a társalgási modorom különben, olyan nehézkessé, esetlenné vált egy csapásra. Rösteltem is szörnyen s bármint is erőlködtem, annál ügyefogyottabbá lettem. Képzhettem, milyen bárgúnak látszhattam akkor s hogy ő mégis csak meghallgatott s nem fordult el tőlem, nem nevetett ki, csak hallgatta, hallgatta ostoba

kapkodásaimat . . . eh, de hiszen megmondtam már, hiszek a predestinációban . . .

Nem csüröm a szót, ez a leány a feleségem lett. Áldom a pillanatot, áldom a véletlent s azt a felsőbb hatalmat, amely bennünket összehozott, amely illetén megteremtette számomra azt a boldogságot, amelyről eddig még csak halvány sejtelmem sem volt, de nem is lehetett. hisz nem ösmertem őt. Igaza van a legszellemesebb francia bölcsekedők nesztorának, amikor a házasságot a szélsőségek konglomerátumának deklarálja, vagy mennyország vagy pokol . . . tertia non datur.

Nincs nagyobb boldogság a földön, mint amikor az ember házasesetébe varázsolhatja a földi mennyországot. Angyalok zengik körül, se lát, se hall, csak zsong, kong körülötte a boldogság nagy harangja. Hát még amikor megjelenik ott az a kis gügyögő, ficzkán-



A „hálós“ pók.

dozó, aranyos kis csöppség, aki azután mindkettő szeretetének, szerelmének, érzelmeinek, rajongásainak központjává válik egy csapásra. Igazi — kísértő kigyó és obligát alma nélküli — paradicsom ez, amelyből az ember azután sohasem vágyódik ki.

Ma üljük kis Mariskánk első születési napjának ünnepét. Mosolyog az ég, derült, tiszta kék fénypompájában, de mit nekünk ég, mit nekünk a mosolygása, fel nem ér kis Mariskánk gügyögésével, amikor kis kacsóit összeverve, csókra csuesoritott szájacskájával kiszótágotja a „papa“ meg „mama“ szót. Mennyei hangok ezek nekünk, melyek üdvünket, boldogságunkat, gazdagságunkat, mindenünket jelentik e földön. Kis ágyacskájában fel-fel kel és kacsóit felénk nyújtja „ada papa, ada pá!“ Kis csipkekalapocskáját kéri és karjaimba kívánczik . . .

Ha fentebb megkísérlettem betükbe szedni azt az érzést, amelyet szerelemnek ösmerünk, úgy most meddő munkát végeznék annak a mérhetlen szeretetnek, mondhatnám állatias imádatnak ecsetelésével, amelylyel a szülő gyermekén csüng. De birnék bár a Jókai ékeszavu tollával, sem lehetnék méltóképeni ecsetelője annak a nagy, véghetetlen érzésnek, amely az embert teljességgel hatalmába keríti, ha kis babája közelébe ér. Valami láthatlan, megmagyarázhatlan erő vonzza, hívja, kergeti ahhoz a csepp, ártatlan kis teremtéshez, és akarva, akaratlanul is gyermekévé lesz, amint gyermekéhez ér.

Megfeledkezik ekkor mindenről, bú, bánat nem zavarja, nincsen most semmije, senkisem érdekli, csak az a piczi kis apróság, akit karjaiban tart, dajkál, pólyáz és ápol.

Tudom, egy örült rajongásának is beillik, amit most leirtam; persze, aki maga nem apa, anya, meg sem érti ömlengéseimet, de akinek magának is van ilyen aranyos kis aprósága, az a magáéra fog e sorokban ösmerni. Hát ezek számára írom ezt a néhány sort.

Tudom, van ezer meg ezer kis Mariska ezen a világon. Ezren meg ezren maguknak fogják vindikálni a szépség, az aranyosság, az okosság, a kedvesség pálmáját. Ám legyen, nyugodt vagyok. Lehetnek azok szépek is, jók is, aranyosak, kedvesek, akármilyen az a sok kis Mariska mert egy sem olyan, mint az a kis Mariska, akire mindjárt cikkem címében rámutattam és aki „az én kis Mariskám.“

D'Amant Leó.



Erdő, erdő . . .

*Erdő, erdő, sűrű erdő!
Ne csalogasd szívemet,
Hiszen úgyis előbb-utóbb
Fájdalmában megreped!*

*Vagy talán nincs vadgalamb ott,
Amely búsan daloljon!?
Elviszem én a szívemet,
Hogy örökké zokogjon!*

*Sorba járnám vele én ott
Minden kicsi bokrodat,
Mindegyikben újra-újra
Jól kisírnám magamat!*

*Hadd gyötörné a szívemet
Mindaddig a bűbánat.
Elbűjosott, szép kedvesem, —
Míg meghalnék utánad!*

*Vagy rád lelnék ott valamely
Nefelejts kis bokorban,
S ottan élnénk, a világtól
Félre, csöndben, boldogan!?*

Zakar Ferencz.





Megjött mamuska.

A becsületért.

Irta: B. Király Béla.

Félve mult már, hogy az öreg Zimányit földbe tették.

A gyászba borult család lassankint beletörődött a súlyos csapásba, mely őt az apa elvesztével érte. Sőt az özvegy szívében immár elmosódni látszott a fájdalom képe és már szinte megvigasztalt érzéssel letette a gyászt, hogy fölvegye helyébe a vidulás balzsamát...

Igy szokott ez lenni legtöbbszörre. A gyász bekövetkezett momentumában — mikor a megrendülés szívébe veri a fájdalom gyökerét — úgy érezzük, hogy az soha onnét ki nem megy. De nem egészen így van. A legnagyobb fájdalomnak is van időhatára, hol az enyhül, majd elmosódik!...

A természet azonban különböző. Mig emitt az özvegy anyja alig félve a gyászból kiébredve, a közömbös életnek adta magát, addig amott a félárva gyermekek fájdalma, gyásza megtört lelkükben tovább szított!

Nekik nem érkezett el még a természetszerűség azon időpontja, melyben a megennyhülés föloldja a fájdalom bilincseit, és puha odasimulással körülövedzi a szív zománczát a feledés fonalával. Ők apát sirattak és gyásztaláltak, kit feledni könnyen nem lehet s aki pótolhatatlan! Vér nem válik vizzé! Az anyja azonban csak férjet siratott és gyászolt, mit pótolni lehet...

Hárman voltak az árvák. Köztük a legidősebb tizenhétéves gimnázista diák. Sápadt, nyulánk arcú, beesett mellű gyerek. Külső alakja az első benyomásra elárulta mélyen érző és megtört lelkületét, melynek zsibbasztó hatása alatt szinte meggörnyedve járt. Egyébként érett, öntudatos, vigkedélyű fiú volt. Gyenge szívé, de szilárd jellemű, korrekt fölfogású, akaraterős, s mint ilyen, első diákként szerepelt.

Apja halála után azonban vigkedélye elnémult s vele együtt ambiciózus törekvése is lelohadt.

Mintha életkedvének minden fonalát elvágta volna, ugyanannyira megváltozott egész lényében! Visszavonult, tanulással mit sem törődve, hanyag lett s szinte a bambaság és hülyeség tünetei látszottak rajta jelentkezni. Úgy tetszett, mintha lelki betegségbe esett volna, mely rohamos módon esökkenti szellemi képességét s szinte az elmebetegség bekövetkezésétől lehetett tartani. Iskolatársai feszült visszavonultsággal kerültek társaságát, holott azelőtt rajta csüggték. Vigkedélye, szellemessége derülttette tette azt a bizonyos társaskört, hol szerepelt. Most azonban bujtak előle. Észrevette ezt ő is.

Tiszta volt előtte a kép, hisz nem volt az ő elméje beteg, csak zavaros, kedélye nyomott, bántotta nagyon s marta bensőjét valami. Talán az apja halála?! Az is, meg más is!

Szemére lobbantották neki eleget. Eleinte pirult az arca belé, majd később zöldre halványult és bágyadt levertséggel kezeibe temette szenvedélyes arcát. Sokszor félórakig így volt. Tanárai kutatták az okát, de nem vehették ki belőle. A becsület-érzés sokkal distingváltabb volt benne, mintsem magára vallott volna... Azonban kiszivárgott a dolog, mások árulták el. Azok, akik szemtanúi voltak anyja könnyüvérségének. Azok, akik nem egyszer, csupa tangyületekből, arczába vágta:

— Most jött ki anyádtól a kurdanovezai ispán! —

Arzúlesapás sem fájt volna neki úgy, mint ezen szavak illete. De hát tehetett ő róla?! A fiú az anyja bűneiért?!... Az anyja, ki alig félévi gyász után elég könnyüvérvű volt ahhoz, hogy bemocskolja a család becsületét; szeretőt hozott a házhoz.

Szeretőt, mely ura lett a családi helyzetnek és rabiátus követelődéssel méltatlanságba tiporja az atya szent emlékét az árvák előtt...

És a mindenről megfélekedezett anyja démoni szédülettel jónak látta így. Emitt könnyüvérsége a szerelemittasság mámorába annyira belekábult, hogy teljesen megfélekedezett a család iránti kötelemről s mivel sem törődve, kéjes bódultsággal dőzsölt a szerető karjaiban.

Amott a tehetetlen árvák és a család becsületének megóvása érdekében emelt, összeszorított ököllel, szót — legérettebb és remegő indulatossággal inté az anyát le a megtévelyedettség útjáról. S mi volt a válasz?! Az, hogy a brutális szerető elűzte őket az apai háztól. Elmentek, elszéledtek és a jó emberek könyörületére szorultak. Nem volt jussuk többé oda, ahol bölcsőik ringott, ahol egykoron az atyai jószág melegítő sugara füröszte őket a gyermeki ábránd édes boldogságában...

És a minden érzéséből kivetkőzött anyja kéjes elfásultsággal tűrte saját vérenek elűzetését! Sőt szerette, hogy így történhetett! Legalább kedvére, szabadon élvezhette bűnös üzemének tiltott gyümölcsét. Nem háborgatta semmi. Az a sápadt gyerek, ki szerinte, izgága módon útjában állott s nem egyszer szemére húzta a szégyen fátyolát, ott epeztette magát a könyörület rideg falai közt, mely őt a száműzetéstől megmentve, magába fogadta...

Ott tünődött hányt-vetett sorsa fölött. És mit tegyen?! Elemészsze magát? Eldobja rongy életét?... De mi lesz akkor másik két testvérel?... A pusztulás mindnyájukra! Ez a legjobb mentő-eszköz az élet szenvedésében. De nem! Mégsem. Nincs annyi lelki ereje, hogy ezt megtegye testvéreivel. Elvégre az emberi könyörület lesz oly humánus, hogy nem hagyja őket éhen halni. Ők nem éreznek még annyit, hisz nagyon fiatalok, fejletlenek még egész lényükben. De ő nem bírja tovább! Ha még sokáig így tart, ugys megreped a szíve!... Könyeit törölgette, ráborul a keményfáju asztalra és lassan elszenderül. Álmodott. Álma lázas volt. Látta elűzőjét, mint ölelgeti megtévelyedett anyját, hogy gazdálkodik édesapja szerzett vagyonában, majd összevesznek, és látja anyját kétségbeesetten jajgatni a szerető keze alatt, ki hajánál fogva tépte, mert nem akarta követni...

Ah, ezt nem bírta nézni, közéjük rohant, s ó, rettenetes, mit tett!... szívéhez kapott s fölébredt... Borzas haját ujjjaival folytonosságban fölfelé fésülgette, arca dült, zavaros szeméből látszott a boszú vágya, s a kínos elszántság!...

Öreg este volt már. Néma csendesség állott be a különben nappal elég népes utcán. Itt-ott a kutyák neszt érző csaholásai zavarták meg az éj siri csendjét. Támolyogva lépkedett a koromsötétségben. Végre odaért, hova gyötrő láza zavarta. Kimerülten, szédülve kapaszkodott belé az ajtófélfába, majd erősen a falhoz simulva, odahúzódott az ablakpárkányához és betekintett. Szíve görcsösen kezdett dobogni a bent látottakra!... Ott ült a szerető édesapja legkedveltebb karosszékeiben, eregetve a bodor füstöt, apjától maradt pipából. Kényelemteljes otthoniassággal hátradőlt a ferdekaru karosszékeben és ujságot olvasott. És az anyja?!... Az ott ült mellette, balkarjával a szerető nyakát átölelve, szinte az ujságba merülve.

Ah, szörnyű volt az érzés, mely a diák bensejében szított ezek láttára.

Az atya szent emlékét, a becsület nivóját annyira lealázva látni, nem bírja tovább. Véget kell vetni mindennek. A kapukilincshez nyúl s megnyomja. Zárva volt. Ez nem akadály egy becsületérzésében fölháborodott s meggyötört léleknek. Macskaügyességgel csakhamar keresztülugrott a kapun. Az előszoba ajtaja szintén zárva volt, de ismert fortélylyal minden neszt nélkül kinyitotta és bejutott a szobaajtóig. Egy hosszút lélegzett és bekopogtatott az üvegajtón. Jól látta, hogy a kopogás zaja szinte rémületes zavarba hozta őket! Választ nem kapott, de azért benyitott. Hosszu, meggörnyedt alakjával, sápadt arcával szinte kísérteties félelmet keltő volt a megjelenése...

Egy pillanatig zavarban voltak mindhárman. Majd meg szólalt az anyja reszkető, félelmetes hangon:

— Mi hozott ide ily váratlan időben?!...

— Semmi más, — mondá a fiú, — csak az a meggyőző tudat, hogy jogom van apám házába mindenkor belépni s nem türöm tovább, hogy egy idegen ember törvénytelen alapon

megszentségteleníti édesapám emlékét és ittélével beszennyezi családi becsületünket! — Édesanyám, utóljára kérem, térjen magához és gondoljon a tehetetlen árvákra is...

Az anya reszketni látszott a pillanat következetes hatásától...

A szerető azonban mogorván, kitiltó arccal nézett feléje, szólni is akart, erre azonban már nem volt ideje. Eppen akkor szíven találta a boszú éle, egy penészes golyó!

Az anya rémülten menekült fia elől. De az nem lőtt többet. Reszkető kezeiből kihullott a fegyver és gyengéden fogta meg ájuldozó anyját.

— Anyám! Ne félj tőlem. Érted, magamért, testvéreimért, családunk becsületének megóvásáért tettem ezt! Legyek bár bűnös tettemért, de én úgy érzem, hogy így kellett tennem.

És azzal zokogva borult megtévelyedett anyja nyakába!



Búcsú az agglégénységtől.*)

— Petőfi után. —

Adom tudtára mindazoknak,
Kiket sorsom tán érdekel,
Hogy tiszta látkörét jövőmnek
Sűrű, nehéz köd lepte el.
Eddig csak szerettem, csalódtam
És irtam róla verseket,
De a minap megházasodtam...
— Kalandok, isten veletek!

Szép élet a legényi élet,
Ki még próbálja, tudja jól,
Bár ellene a bal-ítélet
S a lányos mamák nyelve szól.
Én rosszat mondani felőle
Majd ezután sem engedek,
De mégse kérek már belőle...
— Kalandok, isten veletek!

Útszélen is öröm a rózsá,
De csak útszéli mégis az;
A ház-as-lét se pusztá próza
S az anyós-élcz se mind igaz.
Véget veték a dáridónak
S ma házi lantot pengetek
Házi sapkában — Anikónak...
— Kalandok, isten veletek!

Mert nem lesz már nekem kalandom,
Legfőlebb úgy elvéve tán,
Ha majd üdülni megy galambom
S magamra hagy nyár derekán.
De arról most még nem beszélek,
S akkor majd — nem beszélhetek...
— Isten veled, regényes élet!
Galambok! isten veletek!

Ellenjegyezte:

Révész Anikó
feleség.

Irtta:

Zempléni Árpád
férj.

Látták:

Nyíregyházán

Tállyán

Özv. Riszdorfer Jánosné Özv. Imrey Andrásné
anyósok.

*) Az írói gárda egyik kimagasló alakja, lapunk munkatársa, nőszül, és ezen igen szellemes verssel ielenti ezt barátainak.

SZÁZADVÉGI FÉRJ.

(Regény egy kötetben.)

Irtta: V. GAÁL KAROLIN.

(Vége.)

— De kisasszony, tekintse meg lelkiismeretesen a dolgot! — szolt Edith, megbátoritva magát. — Ön egy házasebent szeret, családjától elvonja, hiszen egy ily csinos leány találhat más nőtlen urat, akivel bátran viszonyba léphet! Hagyjon békét a nős embereknek, különösen férjemnek.

— De én csak őt szeretem, érte asszonyom, egyedül őt! Meg tudnék vele és érte halni! Utasítsa el őt magától és akkor nem lesz semmi baj. De ha ismét együtt lesznek, én nem állok jót semmiről!

— Ha kegyed meg tudja tartani hálójában, úgy visszalép a feleség, — felelte Edith büszkén.

— Ó, de ha ön visszaédesgeti, asszonyom?

— Azt nem teszem! Ellenem nagyot vétett, nem fogok visszatéréseért könyörögni. De ha visszatér, gyermekeim jövője miatt...

— Ó, a kedves kicsinyekkel majd elbánik a megvetett szerető.

— Istenem! Ezt merészelné?

— Igen. Ha elveszi tőlem Emilt, sujtani fogom gyermekeit.

— Tigrisszivü teremtés, hisz a gyermekek nem vétének önnek!

— De ezek a láncszemek a kedves házaspárt újra összefűzik! Akadályok az én utamon!

— Legyen Istene! — kiáltá Edith borzadva, — mondom, ha magához tudja fűzni Emilt, hát legyen! De ha ő becsületes férj és apa akar maradni...

— Akkor halál lebeg felettünk, ő meglakol, vagy a gyermekek! Igen, asszonyom, ezt akartam önnel tudatni. Ebhez tartsa magát!

Elrohant.

Edith szédülve omlott egy támlányba. Mit lehet itt határozni.

Semmit!

Gyermekeihez sietett ki. Ettől fogva perczre sem merészelte őket egyedül hagyni.

Ugyanaz nap este felkereste Emil a dühöngő és gonoszul tervező Dinit, mert hivatta.

— Hát maga hivatlanul nem is jön hozzám? — lépett elébe mérgesen.

— El voltam foglalva, Dini. Maga a multkor ötszáz forintot kért tőlem, elhoztam.

— Ohó! Nyomorult ötszáz forinton akarja megvenni tőlem szabadságát?

Az asztalra tett pénzt kicsi tenyerével a földre separta.

— Nem teszem szabaddá, tudja? Nem fog maga többé a nejében gyönyörködni. Az élet csak egy!

— De Dini, gondolja meg, hogy az ily viszony, mint a mienk, sohasem lesz állandó.

— Micsoda? Hát nem ígérte, hogy el fog válni nejtől s engem vesz el!

— Megláttam s megsajnáltam gyermekeimet.

— Mit?! A gyermekek nem lesznek örökké ön előtt, s fiu a világé, a leány a férjeé! Maga ámit engem Ujra belebolondult a nejébe. Ezt nem tűröm, én nem nevettem ki azzal magamat, hogy ön elhagy. Szeretlem Szeretlek, Emil! Meghalok érte. Nem, nem engedlek nődnek! S nyakába csimpszkedett szoroson.

— Dini, az égre, légy egy kicsit jószivü! Adj vissza családodnak! Ugy sem lehetnél velem többé boldog.

— Három napot adok neked gondolkozásra! — szölt Dini, eltaszítva őt magától.

— Dini, ígérem, hogy rólad folyton gondoskodni fogok!

— Nem kell! — toppantott Dini elfehéredve, — magad kellesz nekem! Nincs erő, hatalom, mi tőlem elvegyen! Rögtön indíts válópört nőd ellen, és engem fogsz elvenni, ahogy esküdzted!

— De, ha nem akarom azt, okatlan leány! Az oltárhoz nem vonszolsz, ha nem akarok!

— Nyomorult! — kiáltá magánkivül Dini. Hirtelen felkapott íróasztaláról egy fegyvert, mely a jövő pillanatban eldőrdült.

Emil veszélyesen volt találva, leesett...

Most magára fogta a fegyvert Dini, elsüté, de a seb nem lett halálos.

Azonban megtekinté Emilt, hogy él-e?

— Ah, te élsz! Azt nem engedem! Dühöngé és még egy lövést ő reá, másikat saját szívének adta...

De akkor már berohantak a közelben lévők s elborzadtak e látványtól.

Emil még egyszer magához tért.

Elrebegette, hol lakik törvényes neje, megizente neki, ne várja többé...

— Gyermekeim! — ezt sóhajtá utóljára és — meghalt.

Mit érzett Edith, azt leírni nincs emberi tehetség.

Hogy örületbe nem esett, attól gyermekeihez határtalan szeretete tartá vissza.

Férje pompás butorait, könyveit megkapta és egy naplót talált köztük; melyből olvasta, hogy nem Dini volt az egyetlen csupán, kit csapongó szerelemmel vett körül.

Edithért rajongó szerelme is le volt ott írva, de mind halványabban, mert előtérbe került a férfi változékony, az önuralom elvesztése és vágy a szabad élet gyönyörei után.

Legutolsó lapon volt leírva gyermekeivel való találkozás és megbánása, olyan szavakkal, melyekből az emberi szív nemesebb érzései sugároztak ki.

— Gyermekeimért fogom nőmet újra szeretni... Ez volt a napló legutolsó sora.

XV.

Az erélyes asszony.

Nem ment el férje temetésére Edith, mert hisz együtt temették a szeretőjével...

Nyugodjanak.

Igazat adott a leánynak, ki Emil esküjében bizott.

Ha a leányszív szeretni tud, az a természet törvénye.

Ha a férfi csábit és megváltozik, ez az ő természete...

Nincs nő, aki vissza tudná nyerni férjét, vagy kedvesét, ha egyszer meghidegült irányábani érzése.

Talán látszatot lehet elé állítani, de soha benső vonzalmat megújítani...

Edith vallásos volt. Az örülettől ez menté meg.

Kibékülésre törekedett helyzetével, ez volt végzete.

Van két szép gyermeke, ezekben találta életörömét!

Hisz ezek Emil gyermekei is.

Gondosan nevelte őket. A jelenkornak minden rossz oldalától őrizve, de azokat kiméletesen megösmertette velük.

Néhány napig a legkinosabb érzelmek közt vonult el magányában Edith, de leküzdte fájdalmát.

Hisz tudta, hogy örökre elvesztette már akkor Emilt, mikor képes volt tőle kivánni, hogy menjen el három évre ő tőle, hogy ezzel új szerelemre erőtlessen ingatag férfiszívét.

Gyermekeivel elhitette, hogy atyjok messze utazott és majd ha megjön, meglátogatja őket.

De titkon bevásároltatta kis fiának az apja által ígért falovacskát, képes könyveket, azt mondta, hogy apa küldte neki, mint megígérte...

Edith szükségét látta annak, hogy társaságba is menjen kissé szórakozni, annyival inkább, mert Papp Terecsike elhozta hozzá a vasuti hölgyeket vigasztalására.

Ha valaki udvarolni kezdett neki, első gondja volt megkérdezni, nős-e? A nős férfiak számára nem volt nála kegy.

Azonban a legközelebbi helységben levő birtokos gróf úr, ki Erzsike bájait bámulta, szerencsére nőtlen.

Mari kisasszony ugyanazt állítja, hogy az a gróf ur neki is mond szépeket, mikor jegyet vált.

Ilona urhölgy is mondhatta volna, ha természete volna a dicsekvés, hogy a gróf ur neki a legnagyobb figyelemmel szokott köszönni.

— Hja, szép hölgyeim, az Uristen nagyon szereti a férfiakat, sok kedvezményben részesíti őket, mert ők a létföntartó földi istenek!

És ehhez kell, hogy a női szív mindjárt feldobogjon, ha a férfiszemek feléje ragyognak, s ajkaik holmi hizelgésre nyílnak.

Hogy egy szerelemmel nem elégesznek meg, ez megvan nekik a nagy természet alkotójától engedve.

Ezért nem is lehet reájuk haragudni, legfeljebb szokjanak ahhoz a hölgyek, és a miatt ne legyenek öngyilkosokká!...

Gombház...

De legtanácsosabb még is, sokat nem szeretni.

Edith bár még szép fiatal asszony, de megóvjá szívét, hogy többé szerelem ne térjen ahhoz...

Pénzével takarékosan bánik. Kertje nagy, kiadja a nyári, téli ennivalókat.

Dolgozni tud és szeret, ez megerősíti idegeit, s rövidíti a hosszú órákat.

Gyermekeit meg tanítja. Leánykáját háziasságra is neveli, de azért zongorázni pompásan tud.

A budapesti festőnőt Liánna kisasszonyt pedig addig kérte, hogy festeni megtanítja Szerénácskát.

A fiucska mérnök akar lenni, még pedig vasuti, mert neki nagyon tetszik, minden ami vasuti.

— Ugy szereti látni Erzsi nagysámat, mikor egyenruhájában ott osztogatja a jegyet.

— Hát Ilona nagysádnak miért nincs egyenruhája? — kérdi mellé simulva a kis fiu!

— Hát én irodában foglalkozom Budapesten; nem kell éppen ily egyenruha, de ha tetszik, készíthetek.

— Nekem lesz szép egyenruhám, ha majd vasuti mérnök, vagy éppen pályafőnök leszek — mondta a kis fiu. — Szerénának is jegyosztónak kellene lennie, hogy oly csinos egyenruhája legyen, mint Erzsike és Mari nagyságaiknak.

— Nem, én festőnő leszek, mint Liánna urhölgy, — felelte Szeréna, hódoló tekintetét Liánna festőnőre emelve.

Igy tölté napjait s éveit Edith, nyugalmát és életkedvét visszanyerve.

De egyszer egy évben füzért visz férje sirjára és pár forró könnyet ejt emlékére.





Készül a kelengye.

A KEGYENCZNŐ.

— REGÉNY. —

Irtá: **ALIQUIS.**

(2. közlemény.)

A néger gúnyosan vigyorgott s kedvteléssel nézegeté Szulejka szép arcát s nemes alakját . . .

Szulejkát kényszeríté lóra ülni, és Ali a kevéssé járt országútnak a hegyesoros felé vezető részére téríté az állatokat.

— Mit csinálsz, — kiáltá Szulejka elrémülve. — Oda le kell mennünk Achmed auljába.

A néger álnokul bizczentett fejével.

— Ott nem mehetünk le, nagyon meredek, kerülő utat kell tennünk, — felelé s szorosán a magáé mellett tartotta Szulejka lovát. — Estefelé megérkezünk Hussein atyádhhoz!

* * *

A hatalmas anapai Szaid pasának Ibrahim egy négernek kihallgatásáért előterjesztett kérelmét jelenté be.

— Ismered a feketét? — kérdé Szaid.

— Igen, uram, Ali az, a sztambuli rabszolgakereskedő, — felelé a janicsártiszt, — lefátyolozott cserkesznőt hoz magával.

— Bocsásd be hozzám! — parancsolá Szaid pasa.

Erre azonnal megjelent teljesen nesztelenül és ügyesen a herkulesi alkatu fekete Ali, elsietett a szoba közepéig s keresztbevetett kezekkel borult le a pasa előtt.

Szaid változatlan arczkifejezéssel fordult a néger felé, kinek izmos termete megtetszett neki.

— Te ama rabszolgakereskedő vagy, ki a nagyúri hárembe hölgyeket szállítasz, ösmerlek! Mi a kérelmed?

— Ali szolgád egy gyors hajóért terjeszt eléd kérelmet, uram, — felelé a néger. — A Beiram-ünnep küszöbön van, tudod azt s az anyaszultánno vár engem Sztambulba! Oly rabnót viszek a főhatalmu szultánnak, kinek szépsége fölött el lesz ragadtatva.

— Nagyon bizonyos vagy a sikerben.

— Lásd magad, hatalmas Szaid pasa, vajjon hazudik nyelvem, — kiáltá Ali és bevonszolta Szulejkát a szobába, s felemelte ennek fátylát.

Midőn Szaid megpillantotta a szépcserkeszleányt, arcza meglepetést és bámulatot árult el. Ily tökéletes szépségü arcot, ily csodaszépségü termetet még sohasem látott.

Szulejka leirhatlan aggodalommal s félelemmel nézett a fekete leányablóra, azután elszaladt mellőle s Szaid pasához sietett, ki előtt leborult.

— Ó, könyörülj meg Szulejkán, a cserkeszleányon, kit ama rettentő fekete ember elrabolt népétől. Szabadíts ki hatalmából! Achmed, a cserkeszek hatalmas fejedelme, hálára lesz kötelezve irántad!

— Beszélj! Nem vetted meg e rabnót? — mondá Szaid a leselkedve s mosolyogva álló Alihoz fordulva.

— Igen, uram, sok piaszterért vettem meg szülőitől.

— Hazudik, ne higgy neki! Elrabolt engem a harc alatt, mely Achmed és Rasid közt folyt. Azt ígérte nekem, hogy visszavisz atyámhoz, szülőhelyemre és erőszakkal hurczolt el magával!

— Szavaitok nagyon elütnek egymástól, és nekem érdekebben áll, hogy ne ingereljem a cserkesz népet, — mondá a pasa higgadtan és komolyan, ha megvetted e nőt s megfizettél érte, akkor a tied. Ha raboltad, akkor nincs jogod elvinni.

— A cserkesznő hatalmában marad, míg te ide vezetted Hussein s bebizonyítod, hogy tulajdonod! — mondá.

A pasa háremőrei a palotának elkülönzött női osztályába kísérték Szulejkát, kinek reménye most már tűnedezni kezdett.

A megzavart szöktetés.

Térjünk vissza ama napra, melyen Szulejka a távol-eső hegyi kunyhóból elmenekült.

Achmed forró szerelemtől s ama reménytől lelkesítve sietett a kunyhóhoz, hogy Szulejkát kiszabadíthassa ellenségei hatalmából.

Szó nélkül sietett Achmed a tatárhoz, kirántotta hosszú, széles törét s szilajul Eddinre emelte ki védelemre készült.

— Le veled! Szulejkát tartod fogva, kiáltá most Achmed, ellenére rohanva. Enyémmnek kell lennie s mivel te őrized, halálfia vagy! Leszúrta Eddint.

Achmed se nem hallgatott, se nem ügyelt már reá. A kunyhóhoz sietett s felrántotta az ajtót, azután kitárt karokkal kiáltotta Szulejka nevét.

Semmi felelet . . . a kunyhó üres volt.

Achmed nem hitt szemeknek. Vak emberként keresgélt, tapogatózott kezeivel a mohon s minden sarokban . . . de hiába. Szulejka nem volt sehol.

Fáradhatlanul keresgélt, kiáltott . . . beköszöntött a késő est, a sötétség sűrűsödött a vadonban, de Szulejkának semmi nyomát sem találhatta.

Végre az éj bekövetkeztekor érkezett meg az aulba. A történetek rettentő sejtelme fogta el, midőn a falu közepén, szabad téren égő fáklyákat látott. Tehát a harcosok már visszatértek! De mit jelentettek a fáklyák és sötét alakok ott a téren?

Midőn Achmed a kerítéshez közeledett, a kiállított örök mentek eléje.

— Itt van Szulejka, Hussein leánya az aulban, kiáltá nekik Achmed.

— Nincs, uram, senkisémet látta! De halljad! Uj szerencsétlenség sujtotta népedet s téged, nagy Achmed! Habib, a vitéz, agg fejedelem elesett a harcban Rasid tőre alatt, felelék nekik a harcosok.

Ekkor kimondhatatlan szomorúság fogta el az ifjut . . . a fáklyákkal világított térre sietett. Ott feküdt a nemes aggastyán fegyvereivel ékesítve a ravatalon, mely körül harcosai álltak őrt.

Achmed eltakarta arcát a látvány előtt.

— Hamar és súlyos boszút álltál, vad Rasid, — mormogá . . . de ketten élünk még s mig elünk, harcolni, küzdeni fogunk együtt.

Már ama vélelem kezdett erőt venni Achmeden, hogy Rasid kerítette kezére a leányt s elvitte magával, midőn másnap néhány pásztorral találkozott a hegyi úton, kik azt jelentették neki, hogy egy fekete rabszolgakereskedőt s egy cserkeszleányt láttak az úton tegnap egy török kíséretében Anapa felé lovagolni.

Ekkor már nem tétovázott Achmed, hanem bement utána Anapa városába is és ott felkutatatta a szercesent. Gyors elhatározással állta útját.

— Szulejkát kerese, Hussein leányát, és te raboltad el! Achmed visszaköveteli tőled! Ne vonakodjál kiszolgáltatásától, különben halálfia vagy!

— Mindkettőnkől el van véve, nagy fejedelem, mondá halkkal, ott van, Szaid pasa elragadta tőlem.

— Eladtad neki, fekete eb!

— Tán bolond vagyok, mondá Ali, fogait csikorgatva, egyetlen parát sem kaptam. Szulejka megnyerte a pasa tetszését s ez elvette tőlem. De én esküszöm neki, hogy drágán adja meg árát.

— Ismét birnom kell, még ha harcosaimnál kellene is megrohannom Anapát s erőszakkal elragadom őt, mondá Achmed elszántsággal.

— Kísértsd meg előbb csellel, az hamarabb lesz, vélekedék a szerencsen, fogadd el segítségemet. Maradj itt kis ideig. Kötélhágcsót hozok s őrt állok, míg te a falon át az udvarra jutsz. Onnét betörhetsz a női teremekbe, leszúrdalod az öröket, kik utadat állják. Erős vagy és vitéz. Azután megszökteted Szulejkát, s visszajövet ismét a kötélhágcsót veszed igénybe. Parancsolj és Ali engedelmeskedni fog!

Az ifju cserkesz ügyesen felmászván a kötélhágcsón, felérkezett a fal szélére; felhúzta magához a kötélhágcsót, hogy tulsó oldalon lebozsátkozhassek s úgy látszott, hogy szerencsésen s észrevétlenül jutott a palota belső udvarába, mert Ali semmi kiáltást, semmi neszt sem hallott.

Achmed lejutott a félhomályos tágas udvarra, mely a női termeket a palota elő részétől elválasztá.

A homálylyal váltakozó kétes holdfényben bűvösen megvilágítva tűnt fel az udvar közepén a repkénynyel

De már későn volt. Achmed benyomult a folyósóra, melyben a pasának húsnál több fegyveres neréltje volt.

Látva a cserkeszfejedelem hirtelen megjelenését vad ordítással rohantak reá, hogy visszaüzzék az udvarra, míg parancsnokuk hatalmas riadót vert a falon függő dobon.

Míndez csak pillanat műve volt.

Ibrahim rögtön felsietett a pasához s bejelentette neki a cserkeszfejedelem elfogatását. Szaid megparancsolta, hogy a bátor Achmedet ne tegyék fogolylyá, hanem nagy udvariassággal vezessék eléje.

Szaid lábait vánkosán keresztbevetve fogadta őt a szobában, mely a mennyezetről függő lámpa által fényesen volt megvilágítva.

— Üdvözöllek téged, Achmed, sokat emlegetett cserkeszfejedelem, kinek vitézsége messze földön ismeretes, üdvözöllek, habár a palotám bejárata nem a falon és udvaron van. Szívesen látlak, cserkeszek fejedelme, rabszolgáim adjanak neked csibukot s vánkosomon nyugodj!



Halálos ítélet az ó-korban.

szegélyezett medencze, a vizet behányó márványfők s a körülálló oszlopok.

A tágas udvar néptelen volt. Mély csend uralgott mindenütt. Achmed elsompolygott a fal árnyékában s a kúszónövényektől ölelt oszlopok mellett a hús udvaron s az elkülönzött női osztályokhoz vezető ajtók s rostélyzott apró ablakokhoz ért.

Szive türelmetlenül dobogott várakozása s örömeiben valahára itt kellett ismét fellelnie szép jegyesét s kiragadnia a török hatalomgyakorló kezeiből.

Achmed gyorsan közeledett egyik ajtóhoz s ugyan e pillanatban látta e fölött az idegen éghajlati növényekkel ékesített erkélyen Szulejka fejét — felintett neki . . . a leány ráismert s megijedt . . . azután hirtelen eltűnt a fehér és piros virágok s dús tenyészto indák közt. Ekkor Achmed hevesen rántotta fel az ajtót . . . kedvesének megpillantása elmámorosította, megfosztotta higgadt gondolkozásától.

Ekkor még egyszer megjelent Szulejka fenn, aggályteljes arczzal s mozdulatokkal . . . esdekelve s elutasítólag terjesztette ki kezeit.

— Vendégszerető és nagylelkű vagy, hatalmas Szaid pasa; és Achmed ösmeri igazságszeretetted és bölcseségedet, felelé a cserkeszfejedelem, tehát fejezd be nagylelkűségedet s teljesítsd kívánatomat!

— Szulejkát elrabolták tőlem, enyém ő, rajta csüng egész lelkem. Szulejkáért siettem ide gyors lovamon, Szulejkáért kockára teszem életemet s mindenemet. Add vissza nekem!

— Már nem áll hatalmamban, hogy visszaadjam neked. Állj el kívánatodtól s maradj Szaid barátja s szövetségese!

— Tehát megtagadod tőlem Szulejkát? kérdé Achmed rebegve.

— Kötelességem tiltja visszaadnom!

— Akkor felelőssé teszek a következményekért. Gondold meg, nagy és hatalmas pasa. Add vissza nekem Szulejkát — óvakodjál harcz és túztól.

— Ott marad, ahol van!

— Akkor fegyver határozza el, kié legyen? s még azon éjjel visszatért gyors lován néptörzséhez.

A szultán szerelyében egy bő kaftánba burkolt s a szultán egy űrétől kísért férfi után megyünk be a nyugati fal egyik kis mellékkapuján, mely ama épületekhez vezet, melyekben, a fehér és fekete heréltek vannak.

— Ön titkos beszélgetésre kéretett engem, Pergutsew gróf, mondá Mussa, a hárem fekete főméltósága.

— Legfőbb hatalmu császárnóm, Katalin czárnó maga az, ki e beszélgetéssel megbiz engem, mert ismeri és méltányolja ön magas befolyását, kezdé az orosz diplomata s az ő óhajta Szaid pasát kibuktatni.

— Szaid pasa még ez éjjel meg lesz fosztva befolyásától . . . de ne mondja ön a nagyvezirnek, hogy a bukást én idéztem elő, érti ön . . .

Midőn Mussa egyedül volt szobácskájában, elégült mosoly villant meg fekete arcán.

Intett s Ali, a sztambuli fekete leányrabló lépett nesztelenül a szobába, és mindjárt a függöny mellett térdreborult.

— Elhatároztam magamban, hogy meghallgatom Szaid pasa elleni panaszodat, mondá Mussa, csakugyan oly nagy szépség az általa visszatartott fehér rabnő, mint állítod? Mondj igazat.

Szulejka szépsége felülmulja minden háremhölgyét, kiket eddig szállítottam, gyönyörűbb a csodaszépségű Sirinánál, kit a mult évben hoztam a Beiram-ünnep alkalmára.

Ezér év leforgása alatt sem terem ismét oly szépség.

— Jer velem! magad terjeszd kérelmedet a felséges szultán elé.

A kyzlar-agazzi belépett s a bemenetnél mellén keresztbevetett karokkal, mélyen meghajolván, a szultán intésére a nagyur mellé ment.

— Felséges ur, Szaid pasa, oly jószágra bátorodott tenni kezét, mely neked, háremednek lett szánva s mivel én kegyelmedből legtökösabb szobáid és ügyeid őre vagyok, bármily nehezemre esik is, kötelességemben áll haragodhoz folyamodni Szaid pasa ellen, ki uralomvágyától és gaz haszonlesésétől elvakítva, magához ragadott egyet a neked szánt szép fehérnők közül.

— Ki mondja neked, hogy ezt bátorodott tenni a vakmerő?

— Ali, a sztambuli rabszolgakereskedő, ki minden évben a legszebb nőket vezeti ide a Beiram-ünnepre, keserű panaszszal közeledik hozzád.

— Meghallgatom panaszát, felelé a szultán.

— Ali legalázatosabb rabszolgád fehérnőket hoz Georgiából s a Feketetengeren tuli hegyi vidékről Sztambulba, hogy a legszebbeket lábaidhoz tegye le, legfőbb hatalmu ur. Így választott ki most is, az utóbbi Beiram-ünnep alkalmára egy cserkeszleányt, névszerint Szulejkát, s nagy összegben vásárolta meg. Szulejka szép, mint a nyiló rózsza, arczai fehérek s rózsapírral fuvallvák, szemében tűz, alkata kecssteljes. Büszke, mint az oroszlan és ártatlan, mint a galamb.

— Hol van a rabnő, kit nyelved dicsér?

— Anapai szolgád uralomvágyó Szaid pasa vette el tőlem, mert megnyerte tetszését. Háremébe vezette, habar tudta, hogy Ali rabszolgád a te kegyelmes pillantásodnak szánta ama rabnőt, felséges szultán s kéréseimet, fenyegetődzésemet kikaczagta Szaid pasa.

Musztafa arcza elsötétült Ali e panaszára.

Jaj neki, ha igaznak bizonyul, amit mondasz!

Még ez éjjel szálljon hajóra száz jancsár és siessen

Anapába. Verjék bilincsekbe a gazt, hurczolják ide vadaival együtt!

— Ó, nagy a te kegyelmed és hatalmad, felséges ur! Szulejkát is szemeid elé vezetem, hogy kegyelem s tetszésre nyerjen előtted, kéré a rabszolgakereskedő.

— Azt is ide kell szállítani!

A titok.

Szulejka ez idő alatt Szaid pasa anapai helytartó háremében epedett, kibén lángoló szerelmi vágyat ébresztett szépsége s ki meg mit sem sejtett a fenyegető viharból, mely Sztambul felől vonult feje fölé.

Mi történt Achmeddel? Minő büntetést szabtak ki reá? Halált szenvedett-e?

E kérdések foglalták el Szulejkát.

Midőn Szaid pasa másnap a női termekbe ment, eléje sietett Szulejka s könyvelt szemekkel esdett előtte, mondaná meg, mi történt Achmeddel.

— Ő visszatért népéhez, felelé a pasa, bánom nagylelkűségemet! De most már légy vidám, üzd el valahára a bút arczodról. Csinosítsd fel magad és csatlakozzál a többi nőkhöz, kik boldogoknak éreznék magukat, ha kegyencznőim lehetnének, mint te.

— Én nem lehetek a tied, tudod azt! Bocsáss el kedvesemhez.

— Neved és légy vidor. Elküldöm hozzád a kedvesen daloló s tánczó cigányleányt, hogy felvidítsen téged, szerelmet ébreszzen benned irántam.

Valamelyik napon idegen leány jelent meg nála. Sárgás szín és öltözéke elárulák benne a cigányt.

Az alimeh bizalmas és intő pillantást vetett nagy fekete csintalan szemeivel a cserkeszleányra, ki már üdvözölni akarta — és Szulejka megértette őt, azonnal tudta, hogy a cigányleány egyetértésbe akar vele lépni s titkot hozott.

— Aisa alimeh kér téged, hogy dalait s lantját hangoztathassa előtted.

Szulejka figyelmessé lón . . . ő csakhamar felfogta e dalban az összefüggést és jelentőséget, mely az udvarmesterné figyelmét elkerülte.

Egy királynő fogságban volt s mély szomorúságban epedett magas falak közt az idegen aulban, daloló Aisa, de már közegett a szabadulás éje és a fejedelem bizalmas nőt küldött, ki hirt vigyen a királynőnek, hogy készen legyen megmentője elfogadására. A megszabadítás órája a legközelebbi éjen fog ütni s akkor a fejedelem elviszi őt, az ellenség auljából. Es midőn a titok eljutott a szép királynőhöz, ez örvendezett, mert kedvese után epedett, falujába, hegyeibe vágyott!

Az alimeh elhallgatott . . . csak a húrok rezegtek még.

— Megértetted az izenetet? kérdé itt halkkal a cigányleány, míg Szulejka lánczot tett nyakába, Achmed eljő a legközelebbi éjen!

— Siess hozzá és add tudtára, hogy Szulejka örökre hú hozzá s epedve várja . . .

Ekkor az éj bekövetkeztével tompa dörögést és kiabálást hallott hirtelen két oldalról Szulejka.

Achmed két szakaszra osztotta fel harczosait s egyszerre két felől nyomult be a városba, leverve a megtelepedett és megzavart jancsárórséget.

Elkeseredett harc keletkezett a palota melletti utcákban. Szulejka hallotta a fegyverek csattogását a lovak dobogását s a viaskodók vad kiáltását.

(Folytatjuk.)

Színházi hét.

Három színházban volt bemutató előadás az elmúlt héten. S kettő ezek közül magyar szerző tollából ered.

Az *Operaházban* Major J. Gyula zeneszerzőnknek „Erzsike” című 1 felvonásos dalművét adták.

Major J. Gyula eddigi kisebb szerzeményeivel már kivívta magának a közönség és bírálóit rokonszenvét. Ez magyarázza meg a darab iránti érdeklődést.

A dalmű szövegét Radó Antal írta, illetve fordította, de az oly szerencsétlen tárgyú volt, hogy a szöveg igen sokat rontott az egész hatásból. Például komikum, hogy a főjelenet alatt vagy tíz percig arról énekel a hősnő, hogy mit vigyen zálogházba becsapni. A szöveg csak a végén nyer poétikus lendületet. A darab meséje ez: Ifjú házasság, kik csak pár éve keltek egybe. A férj iszákossá lesz. Elhanyagolja nejét. A nyomor költözik a házba. A férj részegen jó haza. Összevesznek. Elválni akarnak egymástól. Megfeleznak mindent. Ekkor egy kis csomag akad a dühös férj kezébe. Elhalt egyetlen kis Erzsike leányuk ruháskája van benne. Erzsike emléke meglágyítja a férfi szívét és összehozza ismét őket. A kibéküléshez az angyalok kara jelenik és Erzsike a békét dalban hirdeti.

A zene olyan volt, mintha két ember írta volna. A nyitány és az előjáték zenéje, hangulatteljes és önállóságú vall.

A korcsmai jelenetben erőt is láttunk és fülbemászó dallamokat is hallottunk.

Szóval az első rész jó volt. Annál gyengébb a darab maga, melyben a zene elveszti erejét és önállóságát.

De azért Major derék munkát végzett és hisszük, hogy Erzsike után még egész sorozat jó dalművet kapunk tőle.

A *Vigszínházban* „Szivem” című bohózat került színre Hennequin társas irodalmi cég tollából Molnár Ferenc igen sikerült áttünetésében. Ez is olyan házasságtörési, férjmegcsalási bohózat, minőt már láttunk sokat ezen színházban, de oly remek, tökéletes alkotást, minő ezen darabnak első felvonása, még itt sem láttunk. A szellemesség csak úgy sziporkázik és a legvastagabb pikantiát is megbocsátjuk a szellemes ötletekért, melyekben feltalálják.

Csillag Teréz óriási művészi tudását, bájos voltát teljes nagyságában élvezhettük ezen szerepében. *Gólh* méltó partnere volt a nagy művésznőnek. *Balassa* a felszarvazott férj szerepében igen jó volt. A többiek is jól játszottak. Általában a Vigszínházban lehet a legjobb összjátékot találni.

A *Népszínházban* *Abonyi Árpád* „Mikolai bíró” című 3 felvonásos népszínművét adták. A szerzőnek érdemei vannak a magyar irodalomban, melyen ezen darabjával sem rontott, bár nem is toldott hozzá.

Darabja a Rákóczy-korszak kurucz labancz világából van merítve. A testvérharc lecsillapulta után gyűlölködésben maradt a *Mikolai* bíró, aki kurucz-kapitány vala és *Draskovits*, aki a császár katonája vala. A gyűlölködés nemcsak politikai jellegű, hanem mélyebben gyökeredzik. *Mikolai* azt hiszi, hogy elhalt nejét *Draskovits* elcsábította és ő ezen titkot csak nejének holta után tudta meg.

Mikolai leányát szereti *Draskovits* fia. A gyűlölködő felek közötti békekötésén és a két szerelmes összehoronzásán *Draskovits* leánya fáradozik. *Mikolai* megveszi ellenségének 15.000 talléros adósságlevelét és ezzel kikergetni akarja saját házából. A vén gőgös labancz-kapitány hiában alázódik meg kétszer is a keménynyaku kurucz előtt, az hajthatatlan. Ámde ekkor egy félszü legény előkeríti *Mikolainé* utolsó levelét, melyet *Draskovits*hoz irt volt. Ebből kitűnik, hogy a kapitány csábította ugyan a szép asszonyt, de az erényes maradt.

Erre meghajlik *Mikolai* uram is. Szent a béke. Egy pár lesz a gyerekekből.

Sovány a mese és nem is új, de ügyes, szép a keret hozzá. Remek szerep jutott az örökifjú aranyos *Blahánéknak*. Jól játszottak *Raskó*, *Solymosi*, *Szabó*, *Horváth*. Kitűnő volt *Tollagi*; *Bádn Nelli* most is szép volt.

cs—g m—é.



IRODALOM.

A Magyar Könyvtárnak most jelent meg szeptemberi sorozata, újabb érdekes és becses füzetekkel gyarapítva ezt a kiváló gyűjteményes vállalatot. A 246. szám a *Bródy Sándor* nagy érdeklődést keltett regényes színjátékát, a *Hőfőherket* közli, abban az alakban, amelyben a Nemzeti Színház színpadán játszották nagy sikerrel. A 248. szám *Heltai Jenőnek*, ennek a rendkívül szellemes, kedves humoru írónak novellagyűjteménye, *Gertie és egyéb elbeszélések* címmel, melynek gyöngye az *Imperiál tetején* című kis dialog. A 249. szám *Faludy Ferencnek*, XVIII. századbéli irodalmunk e jelentékeny alakjának, összes verseit teszi hozzáférhetővé. Ehhez a füzethez *Ferenczi Zoltán* irt tartalmas bevezetést és jegyzeteket. Nagyon érdekes a sorozat *Amerikai elbeszélések* című füzete (247. szám), a mely *Bret Harte*, *Mark Twain* és *Stockton* egy-egy gyönyörű elbeszéléssel gazdagítja a gyűjteményt, *Szapannos Aladár* szép fordításában. A 251. szám *Kipling Dsungel Könyvének* III. sorozata, képekkel, *Mikes Lajos* jeles fordításában. A füzetekben lévő két remek állatmese talán a legszébb terméke *Kipling* fantáziájának. Végül a 250. szám a *Magyar könyvtár* magyarázatos képes *Petőfi*-kiadását folytatja *Barátság és szerelem* I. címmel. A *Magyar könyvtár* teljes jegyzéke minden könyvkereskedésben ingyen kapható. Egyes számok, valamint az eddig megjelent számok egyszerre részletfizetésre megrendelhetők *Lampel Róbert* (Wodianer F. és Fiai könyvkereskedésében Budapest VI. ker., Andrássy-út 21).

Az „Állatok Világa” című nagy munkának most jelent meg a 35-ik füzete, mely a mókusféle állatokkal foglalkozik. Ilyenek: a hód, az abessziniai ürgemókus, a mi közönséges kis mókusunk, a csikos mókus, az ürge, a marmoták, a társas prairie-kutyák, a havasi marmota stb. Már e felsorolásból is látszik, hogy mily gazdag és érdekes e füzet tartalma, kivált a prairie-kutyák leírása. A füzetet számos kép élénkíti. *Brehm Alfréd* e világhírű nagy munkája, melyet *Méhely Lajos* tanár oly lelkiismeretes gondnal dolgoz át, megrendelhető *Légrády Testvérek*nél (V., Váci-körút 78.). Előfizetés negyedévre (12 füzet) 9 kor. 60 fillér. Egy-egy füzet ára 80 fillér.



KÉPEINKHEZ.

A „hálós” pók. Afrika belsejében él ez a pók-faj. Arról nevezetes, hogy roppant mennyiségű hálót készít és mesés gyorsan nagy területeket behálóz. Az indiai gyakorlatokon történt, hogy a katonai czélokra felállított távirók megtagadták a szolgálatot. Mikor ennek okát kinyomozták, rájöttek, hogy ezen pókok ellepték és teljesen behálózták a póznákat. Képünk ezen behálózott póznákat örökíti meg.

Halálos ítélet az ó-korban. Ma a legtöbb állam a halálbüntetés eltörlését óhajtja. Ahol bűnöst halállal sújtanak, ott mindent elkövetnek, hogy a kivégzés fájdalmát enyhítsék és idejét gyorsítsák. Nem így volt az ó-korban. Ott több görög és római területen az volt a divó szokás, hogy az elítéltet egy leölt lóhoz kötötték meztelenül és így tették ki védtelenül a tengerpartra, hogy ott lassu éhhalált szenvedjen és a hollók még elevenen kikezdjék szemeit, húsát.

Képünk egy ily borzalmas haláltusát mutat.



A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Péterfy Tamás. Festéket kap. — **Dán.** Szentimentális is tud lenni?! — **B. Király Béla.** Jó. Közöljük. — **Fekete Péter.** Felhasználjuk. — **Jablonszky Jolánta.** Nincs helyén az érzékenykedés. Tapasztalhatta állandóan dédelgető figyelmünket. Pá — **Treuhaft Honóra.** Kiadóhivatali titok. — **Diószeghy.** Vaskos humor lakik benne. — **Kritsa.** Meg lesz elégedve. — **Lovas Gyula.** Közölni fogjuk. — **R. J.** Ön fog még jó verseket írni, de ez még nem érett meg közlésre. — **Andrú Valéria.** Kis simitással — besoroztuk.

EUROPA, irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, VI., Ó-utca 12.